

הת (באר שבע) 18817-10-24 - רמי לוי נ' מדינת ישראל - אכ"ל להב 433

ה"ת (באר-שבע) 18817-10-24 - רמי לוי נ' מדינת ישראל - אכ"ל להב 433 שלום באר-שבע
ה"ת (באר-שבע) 18817-10-24

רמי לוי

נגד

מדינת ישראל - אכ"ל להב 433

באמצעות פקדת מרי פרץ-בוגנים, רס"ר חיים אליאסי, רס"רית תמר

אלון ועו"ד רפ"ק קובי קדוש

בית משפט השלום בבאר-שבע

[02.12.2024]

לפני כבוד השופט אסיף גיל

החלטה

כללי

1. לפני בקשה לפי סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש), תשכ"ט-1969 (להלן: "הפסד"פ") להשבת רכב מסוג מרצדס GLE53 מ.ר. 23086303 (להלן: "הרכב") אשר נתפס מידי המבקש במסגרת חקירה המתנהלת אצל המשיבה.

2. כנגד מספר חשודים בני שבט מסעודין אל-עזזמה בנאות חובב מתנהלת חקירת משטרה בגין חשד לביצוע עבירות הלבנת הון, קשירת קשר לפשע, יבוא סמים מסוכנים, ניהול נש"פ ללא רישיון, שימוש אסור במקרקעין וכן עבירות מס בהיקף של מאות מילוני שקלים.

3. על פי החשד, החשודים ניהלו בצוותא חדא בנק מחתרתי, לרבות מתן שירותים פיננסיים, ערבויות לעסקאות פיננסיות, הלוואות ועוד. עוד על פי החשד, המקור לעסקאות הוא בעבירות פליליות חמורות, לרבות עסקאות סמים ואמל"ח חוצות גבולות, בהיקפים כספיים עצומים. בעשותם כן, החשודים עברו לכאורה את העבירות שצוינו לעיל ואף הקלו בביצוע עסקאות הסמים והאמל"ח הקשורות לשירותים הפיננסיים שניתנו עבורן.

4. ביום 8/5/2024 הפכה החקירה הסמויה לגלויה ונתפס מידי החשודים רכוש רב, לרבות כספים במזומן, מסמכים, תכשיטים, טלפונים, מחשבים, נדל"ן, חשבונות בנק, כלי רכב ועוד.

5. תיק החקירה מוכר לי עת דנתי במספר הליכי החזרת תפוסים בעניינם של חשודים בפרשה וכן טוענים לזכות ברכוש שנתפס.

6. ניתן לחלק את החקירה בפרשה לשתי פעימות עיקריות: הפעימה הראשונה היא מיום 8/5/2024, אז הפכה החקירה הסמויה לגלויה ונתפס מידי החשודים המרכזיים, ובראשם החשוד סולטן אלעמראת (להלן: "סולטן") רכוש רב, לרבות כספים במזומן, מסמכים, תכשיטים, טלפונים, מחשבים, נדל"ן, חשבונות בנק, כלי רכב ועוד. ביום 10/10/2024 ניתנה החלטתי ביחס לבקשה להשבת תפוסים של החשודים המרכזיים שהוגדרו כמנהלי הנש"פ (ה"ת 53877-09-24).
7. הפעימה השנייה היא מיום 31/7/2024, אז המשיבה החלה בחקירה גלויה כנגד מספר לקוחות של הנש"פ אשר ביצעו עסקאות פיננסיות בהיקפים גדולים. ביום 18/10/2023 ניתנה החלטתי ביחס להשבת תפוסים של חלק מהחשודים שהוגדרו כלקוחות (ה"ת 35955-08-24).
8. ביום 2/5/2025 הוצא צו מניעה שיפוטי ביחס לרכב במסגרת ההכנות לגילוי החקירה (מס' צו 2087-05-24). בית המשפט נעתר לבקשת המשיבה והורה על איסור דיספוזיציה ברכב וכן ברכבים נוספים, וכן הורה לאגף הרישוי במשרד התחבורה וכן לגופים נוספים לרשום צו מניעה לטובת משטרת ישראל מיד עם קבלת הצו.
9. יצוין כי הגם שהרכב היה רשום במועד הוצאת הצו על-שם אדם בשם פאיז מסעודיין (להלן: "פאיז"), לטענת המשיבה הבעלים המהותי ברכב הוא סולטן, ומכאן הבקשה להוצאת הצו השיפוטי.
10. מסיבה שאינה ברורה, הצו האמור לא יושם באגף הרישוי במועד הוצאתו. ביום 5/5/2024 רכש המבקש את הרכב מידי פאיז תמורת סך של 480,000 ₪. המבקש מסר לפאיז שתי המחאות דחיות על-סך 240,000 ₪ - המחאה אחת לפירעון ביום 5/6/2024 והשנייה לפירעון ביום 5/7/2024. עוד באותו היום, העביר המבקש את הבעלות הרכב על שמו באגף הרישוי.
11. כאמור לעיל, ביום 8/5/2024, במסגרת שלב ה'פרוץ' והפיכת החקירה לגלויה, נתפסו מהחשודים רכוש רב. הרכב אותר על-ידי המשטרה ביום 12/5/2024 בכביש 412 סמוך לאור יהודה, וזאת כאשר הוא נהוג בידי אחר, שהוא מכר של המבקש. הרכב נתפס בהתאם לצו והובל באמצעות גרר ליחידה החוקרת.
12. ביום 22/7/2024 הוצא צו שיפוטי נוסף על-ידי המשיבה (מס' צו 51812-07-24). צו זה התייחס לאיסור דיספוזיציה ומניעת פעולות ברכבים הקשורים לפעימה השנייה בפרשה, אם כי נכלל בו גם הרכב מושא הבקשה.

13. בשולי הדברים, בהחלטתי מיום 1/12/2024 קבעתי כי המשיבה תתייחס ליישום הצווים השיפוטיים שהוצאו. המשיבה אמנם הגישה מסמך בו פרטה את השתלשלות העניינים ביחס לרכב, אולם לא ניתן ללמוד ממסמך זה מדוע לא פעלה ליישום צו מס' 2087-05-24 בסמוך למועד הוצאתו. להלן עוד אתייחס לכך. הבקשה להחזרת התפוסים ותשובת המשיבה
14. המבקש הגיש בקשה להחזרת הרכב. נטען בבקשה כי המבקש הוא הבעלים של חברת "רמי לוי יוקרה" העוסקת בסחר בכלי רכב. נטען כי הרכב נרכש ביום 5/5/2024 מפאיז, לו הועברו שתי המחאות, ובו ביום הועברה הבעלות ברכב לידי המבקש. משכך, נטען כי למשיבה אין כל סמכות תפיסה, שכן הרכב נקנה בהתאם לתקנת השוק, בתמורה ובתום לב. לפיכך, ולאור חלוף הזמן וכן לאור הנזקים שנגרמו למבקש (אובדן ערך ואובדן שימוש) - עתר הוא להורות על השבת הרכב על אתר.
15. המשיבה התנגדה לבקשה. נטען כי הרכב נתפס במסגרת צו שיפוטי. המשיבה הסכימה לשחרור הרכב בתנאי "חלופת תפיסה" - הפקדת 30% ממחירון הרכב, צו איסור דיספוזיציה וכן ביטוח מקיף אשר ישועבד לטובת משטרת ישראל.
16. בדיון שהתקיים ביום 20/11/2024 חזרו הצדדים על טענותיהם. ב"כ המבקש הגיש לעיון בית המשפט את החוזה שערך עם פאיז למכירת הרכב וכן העתק של שתי המחאות. נטען כי כשבועיים לאחר התפיסה המבקש משכן את הרכב בחרת מימון, וזאת לטובת שחרור רכב אחר ועדכון המלאי העסקי בעסק. עוד טען ב"כ המבקש כי המשיבה יכולה לתפוס את המחאות של פאיז, אם כי אין מקום להמשך תפיסת הרכב.
17. ב"כ המשיבה, מנגד, טען כי אמנם הרכב היה רשום ביום התפיסה על-שם המבקש, אולם בפועל מי שנהג בו מנהג בעלים עובר לגילוי החקירה הוא סולטן. המשיבה הפנתה לראיות אשר תומכות בטענה זו, תוך ציון העובדה כי מכירת הרכב על-ידי פאיז מהותה הברחת נכסים שבשליטתו הבלעדית של סולטן. נטען כי נסיבות רכישת הרכב תמוהות, לרבות מסירת שתי המחאות דחויות. בנוסף נטען כי בשלב מאוחר יותר המבקש שעבד את הרכב לטובת חברת מימון בודעו כי הרכב תפוס בידי המשטרה מכוח צו שיפוטי. על-פי הערכת המשטרה, שוויו של הרכב הוא כ-650,000 ₪, ואף סכום העסקה הנמוך מוכיח כי מדובר בניסיון להברחת הנכס. לשאלת בית המשפט מדוע סולטן ימכור את הרכב עוד בטרם הפכה החקירה לגלויה, הציג ב"כ המשיבה ראיות שיש בכוחן להסביר התנהלות זו. בסיכום הדברים, נטען כי עסקת המכר בין פאיז למבקש הינה פיקטיבית, ללא תמורה, שכל מטרתה להבריא את הרכב, מה עוד שפאיז הוא רק הבעלים הרשום עובר לעסקה, כאשר מי שהיה בעל השליטה ברכב בפועל הוא סולטן. דיון והכרעה
18. לאחר שעיינתי בחומר החומר הכתוב שהוגש לעיוני ושקלתי את טיעוני הצדדים, באתי לכלל החלטה כי דין הבקשה להחזרת הרכב להידחות. להלן יובאו נימוקיי.

המסגרת החוקית והמשפטית - סמכות תפיסת חפצים ותכליותיה

19. סעיף 32(א) לפסד"פ מפרט חמש חלופות שעשויות לשמש מקור סמכות לתפיסת חפצים: "רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה".
20. לצד זאת, במסגרת בש"פ 1359/17 מדינת ישראל נ' ברוך [פורסם בבנו] (15/3/2017) (להלן: "עניין ברוך"), נקבעה עילת תפיסה שישית, שלפיה באפשרות המשטרה לתפוס נכסים וחפצים טרם הגשת כתב אישום, בשווי רכוש שקשור לביצוע העבירה, לצורך חילוט עתידי.
21. בעוד שנכס התפוס לפי חמש עילות התפיסה שמנויות בפקודה קשור בקשר הדוק לעבירה או לנסיבות ביצועה, עילת התפיסה השישית, אשר התגבשה בעניין ברוך, מאפשרת תפיסה של נכס שאין לו כל קשר לביצוע העבירה.
22. כידוע, חילוט אינו עונש ותפקידו לשרת תכליות שונות. התכלית הראשונה היא תכלית הרתעתית: חילוט נועד למנוע מצב שבו חוטא יוצא נשכר ממעשה העבירה, וכן נועד לפגוע בכדאיות ביצועה. תכלית נוספת שמשרת החילוט היא בעלת אופי קנייני: תכלית זו תוארה בפסיקה כ"הוצאת בלעו של גזלן מפיו", דהיינו להוציא מידיו של העבריין רכוש שאינו שייך לו ואינו מוחזק על ידיו כדין. החילוט משרת אפוא אינטרס ציבורי מובהק. יחד עם זאת, ככל אינטרס אחר גם הוא יחסי, ואיזונו מתבקש אל מול זכות הקניין של הפרט (ר' בש"פ 6817/07 מדינת ישראל נ' סיטבון [פורסם בבנו] (31/10/2007) (להלן: "עניין סיטבון").
23. בבש"פ 6686/99 עובדיה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 464, פס' 10 (2000) נקבע כדלקמן: תפיסת חפצים והחזקתם בידי המשטרה וכן חילוטם על-ידי בית-משפט נבחנים לאור תכליתן של הוראות הדין הרלוונטי, לאור הזכויות המהותיות ולאור האינטרסים השונים המשמשים בזירה. כל זאת במסגרת העקרונות הכלליים של השיטה. בכל מקרה יש לערוך איזון ראוי בין ההגנה על הזכות הקניינית של הפרט לבין האינטרס הציבורי שבמניעת ביצוע עבירות בעזרת חפצים המאפשרים את ביצועם [...] לא הרי תפיסת חפץ כהרי המשך ההחזקה בו. המשך החזקת החפץ בידי המשטרה, כך נקבע, יש בו כדי לפגוע בזכות הקניין של הבעלים מעבר לפגיעה שנגרמה לו כתוצאה מעצם התפיסה. לפיכך, לא די שתפיסת הנכס נעשתה בעילה מבוררת אלא יש לבחון אם הפגיעה נעשתה לתכלית ראויה ואם המשך החזקת החפץ בידי המשטרה אינו פוגע בבעל הזכות בנכס במידה העולה על הנדרש.
24. את סמכות התפיסה יש להפעיל לצד עריכת איזון בין האינטרס הציבורי בהחזקת התפוסים לבין זכותו הקניינית של הפרט בהם. לצורך ההכרעה יש לאתר את תכליות התפיסה וכן לבחון את עוצמת החשד, בשים לב לזמן שחלף מעת התפיסה ולחזקת החפות העומדת לחשוד (ר' בש"פ 302/06 חברת לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל [פורסם בבנו] (12.03.2006)).
25. במסגרת האיזונים שעורך בית המשפט עליו להתחשב בסוג התפוסים, ביכולת להיפרע מהם בתום ההליך ובשאלה אם אפשר להשיג את תכלית הסעד המבוקש בדרך פוגענית פחות מתפיסה בפועל של הרכוש(ר' רע"פ 4526/18 אלוביץ נ' מדינת ישראל [פורסם בבנו] (5.08.2018)).
- המסגרת החוקית והמשפטית - טוענים לזכות בהליך החזרת תפוס ונטלי ההוכחה המוטלים על הצדדים
26. נעמוד בקצרה על המסגרת המשפטית החולשת על עניין זה.
27. סעיף 34 לפסד"פ קובע כדלקמן:
- "34. מסירת התפוס לפי צו
- על פי בקשת שוטר שהוסמך לכך על ידי קצין משטרה בדרגת מפקח משנה או בדרגה גבוהה מזו דרך כלל או לעניין מסוים (להלן - שוטר מוסמך), או על פי בקשת אדם התובע זכות בחפץ, רשאי בית משפט שלום לצוות כי החפץ ימסר לתובע הזכות או לאדם פלוני, או שינהגו בו אחרת כפי שיוורה בית המשפט - הכל בתנאים שייקבעו בצו".
28. סמכותו של בית המשפט לחלט רכוש במקרה הנדון ולאור החשדות כנגד סולטן, מצויה בסעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, הקובע כדלקמן:
- "21. חילוט רכוש בהליך פלילי
- (א) הורשע אדם בעבירה לפי סעיפים 3 או 4, יצווה בית המשפט, זולת אם סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט, כי נוסף על כל עונש יחולט רכוש מתוך רכושו של הנידון בשווי של רכוש שהוא -
- (1) רכוש שנעברה בו העבירה, וכן רכוש ששימש לביצוע העבירה, שאיפשר את ביצועה או שיועד לכך;
- (2) רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לכך.
- (ב) לענין סעיף זה, "רכושו של הנידון" - כל רכוש שנמצא בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו.

(ג) לא נמצא רכוש של הנידון למימוש צו החילוט במלואו, רשאי בית המשפט לצוות על מימושו של הצו מתוך רכוש של אדם אחר, שהנידון מימן את רכישתו או שהעבירו לאותו אדם בלא תמורה; לא יצווה בית המשפט כאמור לגבי רכוש שמימן או שהעביר הנידון לאותו אדם לפני ביצוע העבירה שבשלה הורשע, ושלגביה ניתן צו החילוט. (ד) לא יצווה בית המשפט על חילוט רכוש כאמור בסעיף זה אלא לאחר שנתן לנידון, לבעל הרכוש, למי שהרכוש נמצא בחזקתו או בשליטתו ולמי שטוען לזכות ברכוש, אם הם ידועים, הזדמנות להשמיע את טענותיהם".
29. סעיף 23 לחוק איסור הלבנת הון מחיל את הסייג לחילוט רכוש הקבוע בסעיף 36ג לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, אשר קובע הוראה דומה במהותה לזו המצויה בפסד"פ ביחס למי שטוען לזכויות ברכוש התפוס:

"36ג. סייגים לחילוט רכוש

(א) בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש לפי סעיפים 36א או 36ב, אם הוכיח מי שטוען לזכות ברכוש כי הרכוש שימש בעבירה ללא ידיעתו או שלא בהסכמתו, או שרכש זכותו ברכוש בתמורה ובתום לב ובלי שיכול היה לדעת כי הוא שימש או הושג בעבירה".

30. כידוע, הפסיקה הכירה בזכותו של הטוען לזכות ברכוש להעלות טענותיו גם בשלב הסעדים הזמניים (ר' בש"פ 6159/01 אבו עמר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (8.10.2001) (להלן: "עניין אבו עמר"); ע"פ 2010/12 מדינת ישראל נ' מייק מיכאלי "יורו צ'יינג" ואח' [פורסם בנבו] (20.3.2012)).

31. הוראות החוק שצוינו לעיל קובעות כי הכלל הוא חילוט לטובת המדינה, ואילו הסגת החילוט מפני אדם אחר הטוען לזכות היא החריג.

32. בפסיקה נקבע כי הכרעה בשיקולים השונים - זכותה של המדינה לחילוט אל מול זכותו של הטוען לזכות ברכוש - אינה קלה:

"מלאכת פרשנות החריגים, המאפשרים לטוען לזכות ברכוש לזכות בנתח מכספי החילוט, מורכבת היא. היא מערבת שאלות מתחום המשפט הפלילי והמשפט האזרחי, ודורשת איזון בין חשיבות החילוט ככלי למאבק בפשיעה, לבין השאיפה למזעור הפגיעה החברתית שיצרו העבירות שבגינן נתבקש החילוט, ומניעת הפגיעה בצדדים שלישיים תמי-לב. הרחבת-יתר של החריגים עלולה להוביל להכשלת מטרות החילוט. כך, למשל, אם התנאים לפיהם טוען לזכות יהיה זכאי לנתח מכספי החילוט יהיו מקלים מדי, עלול להיווצר תמריץ לנאשם פלוני ליצור התחייבויות פיקטיביות כלפי צדדים שלישיים, על מנת שהאחרונים יטענו לאחר מכן לזכאות בכספי החילוט. מנגד, צמצום-יתר של החריגים עלול אף הוא להוביל לתוצאות בלתי-רצויות" (ר' ע"א 8487/09 ניצני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (27.10.13)).

33. עוד נקבע בפסיקה לא אחת, כי כאשר מתבקש בית המשפט להכריע במסגרת בקשה להחזרת תפוס בין מספר טוענים לזכות בנכס, ינחו אותו בהחלטתו כללי המשפט האזרחי, וזאת הגם כי הדיון בבקשה יתנהל במישור הפלילי. זאת, הואיל ומדובר בבקשה שקשורה בעיקרה לזכויות הקניין של בעל החפץ (ר' בש"פ 5105/20 שמעון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (25.05.2021); ע"פ 426/87 שוקרי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.05.1988)). יצוין כי בע"א 8679/06 חביץ' נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (30.12.2008), הורחב מעגל הטוענים לזכות ברכוש מכוח סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון.
34. בע"א 9796/03 שם טוב נ' מדינת ישראל, פד"י נ"ט (5) 397 (2005), קבע בית המשפט העליון כי בהליך של חילוט אזרחי רמת ההוכחה הנדרשת מהמדינה הינה רמת הוכחה על פי מאזן ההסתברויות. מנגד, על מנת להבטיח כי החילוט לא יפגע באופן בלתי מידתי בזכויות קנייניות של צד שלישי תמים, נקבעו סייגים לחילוט, ונטל השכנוע להוכחתם מוטל על הטוען לזכות ברכוש (ר' גם ע"א 6702/04 מאזן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] פסקה 4 (10.11.2005)).
35. על כן, ככל שעולה בידי הטוען לזכות להראות כי אין לחלט את הרכוש בתום ההליך אף אם יורשע, ממילא גם אין מקום להורות על תפיסת הרכוש הזמנית, שכן היא נועדה לשרת את אפשרות החילוט בתום ההליך (ר' ע"פ 1428/08 המנהל המיוחד של חברת דור עדן חן בע"מ (בפירוק) נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (25.03.2009); ע"א 6180/20 ד"ר משה ויינברג ושות' נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (13.06.2021)).
36. על מעמדו של "טוען לזכות ברכוש" עמד בית המשפט העליון בעניין סיטבון:
"אכן, המחוקק הכיר בכך שייכתנו מצבים בהם תתמודדנה זו מול זו, ביחס לאותו רכוש, טענת המדינה לזכותה לחלט וטענתו של צד שלישי תם לב לזכות באותו רכוש, ואשר בהם יהא זה מוצדק שלא להורות על חילוט חרף האינטרס הציבורי שהוא משרת... על מנת שייחשב אדם ל"טוען לזכות ברכוש", נדרש כי הוא יהא בעל זכות קניינית ברכוש, ולמצער בעל זכות בנכס מסוים באופן היוצר זיקה בינו כנושה לבין אותו נכס".
ור' גם ע"פ 1428/08 עו"ד חורש - המנהל המיוחד של חברת דור עדן חן בע"מ (בפירוק) נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (25.3.2009):
- "ג' טוען לזכות ברכוש", כלשונה של פקודת הסמים, הוא כל נושהמובטח ... וכן מי שמחזיק בזכות קניינית או מעין-קניינית אחרת ברכוש, לאמור כי יש לו זיקה משמעותית לרכוש זה".
37. ההלכה הפסוקה סוכמה בע"א 2966/17 א.ס.אר אקורד בע"מ נ' מדינת ישראל ואח' [פורסם בנבו] (29.8.2022):
"בתחרות בין זכותה של המדינה לחלט רכוש הקשור בביצוע עבירות הלבנת הון לבין זכותו של צד שלישי המחזיק בזכות קניינית או מעין קניינית ברכוש למנוע את חילוטו - תגבר האחרונה, וזאת בתנאי שהוכיח אותו צד שלישי כי רכש את זכותו בתמורה ובתום לב, מבלי שיכול היה לדעת כי הרכוש שימש או הושג בעבירה".
מן הכלל אל הפרט

38. המחלוקת בין הצדדים נחלקת לשתי שאלות: האחת היא מיהו הבעלים בפועל של הרכב עובר למכירה - פאיז או סולטן. השנייה היא האם המבקש נהנה מהגנת "תקנת השוק", בהתאם לסעיף 34 לחוק המכר, התשכ"ט-1968 (להלן: "חוק המכר"). ככל שייקבע שפאיז הוא בעלים של הרכב, ממילא לא תקום עילת תפיסה למשיבה, שכן האחרון לא חשוד כלל בפרשה. או אז, מתייתרת בחינת השאלה השנייה שבמחלוקת.
39. נזכיר כי הפסיקה הביעה עמדתה לעניין מעמדו של המרשם במשרד הרישוי וקבעה כי חרף חשיבותו, רישום זה הינו דקלרטיבי בלבד. משכך, לא הבעלות הפורמאלית היא הקובעת אלא הבעלות המהותית, דהיינו זהותו של המשתמש במכונה בפועל. לפיכך, לעיתים תתכן חוסר התאמה בין רישום הבעלות לבין זהותו של המחזיק ברכב (ר' רע"א 5379/95 סהר חברה לביטוח בע"מ נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, פ"ד נא(4) 473, 464 (1997); ע"א 1680/03 לוי נ' ברקול, פ"ד נח(6) 941, 949 (2004); רע"א 7161/08 המוסד לביטוח לאומי נ' הראל חברה לביטוח בע"מ [פורסם בנבו] (2.6.2011); ע"א 6299/15 עו"ד איתן ארז, בתפקידו ככונס נכסים ספציפיים של החייב עדי קדושים נ' עטרת תעשיות (1996) בע"מ (בפירוק) [פורסם בנבו] (22.5.2016); בש"פ 7347/19 סבח נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.11.2019)).
40. שאלת הבעלות ברכב - הבעלים הרשום או אדם הנוהג בו מנהג בעלים?
להלן אדרש לראיות שהציגה המבקשת ביחס לשליטתו של סולטן ברכב במועדים הרלוונטיים. בעוד שהמבקש טען כי רכש את הרכב מבעליו הרשום פאיז, לאחר עיון בחומר החקירה ניתן לקבוע, ברמה הנדרשת להליך זה, כי מי אשר נהג ברכב מנהג בעלים עד למועד המכירה הוא סולטן. לעניין זה, אפנה למסמכים שסומנו על-ידי אג/1-אג/5. לכך יש להוסיף את גרסת הבעלים הרשום הקודם של הרכב, שמכר לכאורה את הרכב לפאיז ביום 9/1/2023 (מסמך שסומן אג/6), אשר דומה כי מדובר ב"איש קש" שאינו יודע לפרט כלל על אודות עסקת המכר. עוד עיינתי בחקירתו של פאיז (מסמך שסומן אג/7) וכן בחקירתו של הבעלים המהותי הקודם של הרכב (מסמך שסומן אג/8) - ובשתי הגרסאות עולות סתירות מהותיות באשר לנסיבות רכישת הרכב, לרבות פער משמעותי באשר לתמורה ששולמה עבורו. עוד יוסף, כי על-פי חומר החקירה (ור' גם אג/7 בעמ' 2 ובעמ' 13) הכנסותיו החוקיות של פאיז אינן עולות בקנה אחד עם רכישת רכבי יוקרה בסכומים של מאות אלפי שקלים.
41. בנסיבות אלו, ניתן לקבוע ברמה הוכחה של מאזן הסתברויות כי סולטן היה הבעלים הרשום של הרכב, ולו עד למועד מכירת הרכב למבקש.
42. שאלת תקנת השוק - האם המבקש נהנה מהגנה זו, דהיינו כי קיבל את הרכב מידי של המוכר לאחר שקנה אותו בתום לב ובתמורה?
דומה שיש להשיב על שאלה זו בשלילה. בהתאם, וכנגזר מכך: אפשר לקבוע כי מכירת הרכב למבקש היא פועל יוצא של הברחת נכסים והסתרתם מפני רשויות אכיפת החוק לעתיד לבוא.

43. סעיף 34 לחוק המכר קובע כדלקמן:

"נמכר נכס נד על ידי מי שעוסק במכירת נכסים מסוגו של הממכר והמכירה היתה במהלך הרגיל של עסקיו, עוברת הבעלות לקונה נקיה מכל שעבוד, עיקול וזכות אחרת בממכר אף אם המוכר לא היה בעל הממכר או לא היה זכאי להעבירו כאמור, ובלבד שהקונה קנה וקיבל אותו לחזקתו בתום-לב".

44. תקנת השוק דורשת אפוא ארבעה תנאים מצטברים, אשר בהתקיימם יעבור נכס במיטלטלין לבעלות הקונה אף אם המוכר אינו הבעלים של הנכס: התנאי הראשון הוא היותו של המוכר עוסק במכירת נכסים מסוג הנכסים שמכר וכי ביצע את המכירה במהלך עסקיו הרגיל; התנאי השני הוא שהקונה שילם את התמורה הממשית בגין הנכס; התנאי השלישי הוא שהקונה רכש את הנכס בתום לב; התנאי הרביעי הוא כי תתבצע העברת בעלות וחזקה על הנכס.

45. יישום תנאי תקנת השוק מאפשר לקבוע כי פרט לתנאי הרביעי, לא מתקיים אף לא אחד מהתנאים הנוספים במקרה שבפנינו.

46. ראשית, מדובר בעסקת מכר פרטית. הגם כי המבקש עוסק לכאורה כסוחר רכבים, ברי כי המוכר - יהא זה פאיז, סולטן או מי מטעמם - אינו עוסק במכירת רכבים במהלך העסקים הרגיל.

47. שנית, המבקש לא שילם בפועל את התמורה בגין הרכב. אכן נמסרו לפאיז שתי המחאות דחיות, אולם אלו לא נפרעו עד היום ובמבחן התוצאה לא שולמה התמורה למוכר או מי מטעמו.

48. שלישית, ולאחר עיון מדוקדק בחומרי החקירה, לרבות בחקירות המבקש - ספק רב בעיני אם המבקש רכש את הרכב בתום לב.

אתיחס לכך בקצרה: תחילה לנסיבות רכישת הרכב אשר אפופות מסתורין ותמוהות כשלעצמן, בעת שהמבקש הגיע במונית לישוב שגב שלום לאדם שאינו מכיר כלל לאחר שראה שהרכב מפורסם באחת מהרשתות החברתיות. השניים (המבקש ופאיז, ואדם נוסף אשר מציין המבקש ואותו לא מציין פאיז) נפגשו בשולי הדרך בכניסה לישוב ולאחר פגישה קצרצרה, ללא בדיקת מצבו המכני של הרכב, מסר המבקש לפאיז 2 המחאות דחיות. פאיז מצדו לא בדק כלל את ההמחאות.

בנוסף, קיימת סתירה מהותית ביחס לסכום שמציין כל צד (ר' אג/9 בעמ' 12 ו-אג/7 בעמ' 10), מה עוד שבהתאם להערכת שווי הרכב שהפיקה המשיבה (מסמך שסומן אג/12), הרכב נמכר לכאורה בסכך של ₪ 170,000 מתחת לשווי. ודוק: אין זה המקום לדון בהרחבה בסוגיית שיעור ירידת ערך של רכבי יוקרה וכן לשווי של הרכב מושא הליך זה ב"שוק הפרטי", שכן עניין זה חורג ממסגרת הדיון בבקשה. עם זאת, אף סכום המכירה מעלה תמיהות ביחס לכשרותה, ורוב מילים אך למותר.

יתרה מכך: עד לתחילת חודש נובמבר 2024 נמנע פאיז מלהפקיד את ההמחאות שניתנו לו בעד הרכב, כאשר לא נמצא בחקירתו כל הסבר מניח את הדעת לכך.

49. אך בכך לא סגי. חוסר תום ליבו של המבקש ניכר גם בעובדה כי ביום 17/6/2024 שעבד את הרכב לחברת המימון אס.אר אקורד בע"מ, וזאת הגם כי ידע שהרכב תפוס בידי המשיבה לאחר הוצאת צווים שיפוטיים. אמנם המבקש טוען לבעלות ברכב, אולם התנהלות זו מהווה חוסר תום לב מובהק, לא כן שכן חשש לשיבוש הליכי חקירה או משפט וקבלת דבר במרמה. ואכן - המבקש נחקר פעם נוספת, הפעם באזהרה (ר' מסמך שסומן אג/10). עוד עולה מחומר החקירה, כי בטרם שועבד הרכב לחברת מימון, נערכה שיחה בין קצין החקירות של המשיבה לבין המבקש, במסגרתה הבהיר לו הקצין כי הרכב תפוס בידי המשטרה (ר' מסמך שסומן אג/11).

50. מכל האמור, ניתן לקבוע כי המבקש אינו נהנה מתנאי תקנת השוק.

51. משקבעתי כי מי שנהוג ברכב מנהג בעלים הוא סולטן, בעוד שפאיז הוא הבעלים הדקלרטיבי ברכב בלבד, וכן כי עסקת מכירת הרכב אינה עומדת בתנאי תקנת השוק, אפשר לקבוע כי תפיסת הרכב בידי המשיבה לצורך חילוט עתידי בעניינו של סולטן - בדין יסודה.

52. לא ניתן לסיים החלטה זו מבלי לציין כי על פניו, אפשר היה לחסוך את ההתדיינות בתיק זה בפשטות: ראינו כי צו המניעה ואיסור דיספוזיציה נחתם ביום 2/5/2024. הדעת נותנת כי הצו לא מומש הלכה למעשה ברשות הרישוי, שהרי ביום 5/5/2024 הועברה הבעלות ברכב מפאיז למבקש. ניתן גם להניח כי מאחר והצו נחתם ביום חמישי בשבוע, ואילו העברת הבעלות התבצעה ביום ראשון בשבוע - לא היה סיפק בידי המשיבה להעביר את הצו ליישום באגף הרישוי במשרד התחבורה, שהרי אם כן - לא היה ניתן לבצע כלל את העברת הבעלות ברכב.

53. לא זו אף זו: המשיבה פעלה להוצאת צו שיפוטי נוסף ביום 22/7/2024, כאמור בסעיף 12 לעיל. מחומר החקירה שהוגש לעיוני עולה כי הבקשה ליישום הצו בקשר לרכב נשלחה רק במועד זה, כלומר לאחר שהמבקש משכן את הרכב בחברת המימון ביום 17/6/2024. לא למותר להזכיר כי צווי המניעה ואיסור דיספוזיציה (הן הצו מיום 2/5/2024 והן הצו מיום 22/7/2024) כוללים את ההוראות הבאות:

"...אני מצווה בזאת על משרד הרישוי ו/או משרד התחבורה ו/או מנהל הספנות ו/או רשם המשכונות ו/או רשם החברות להימנע מביצוע העברה ו/או דיספוזיציה, בקשר לזכויות מכל סוג שהוא - לרבות אך לא רק: מכירה, השכרה, שיעבוד, העברה בכל דרך, צירוף שותפים, רישום מכל סוג שהוא לרבות רישום משכון, עיקול והמחאת הזכויות, בין בתמורה ובין שלא בתמורה, וכן להמציא למשטרת ישראל כל מסמך הדרוש לחקירה הנוגע לכלי רכב/שיט הרשום בצו...

אני מורה למשרד הרישוי ו/או משרד התחבורה ו/או מנהל הספנות ו/או רשם המשכונות ו/או רשם החברות לרשום צו מניעה ו/או משכון על כלי הרכב/שיט המפורטים בצו זה לטובת משטרת ישראל ומיד עם קבלת הצו" [ההדגשות אינן במקור; א.ג.].

54. יישום מהיר של הצו השיפוטי על-ידי המשיבה כבר ביום 2/5/2024 היה מונע אפוא את המחלוקת שנתגלעה בהליך זה בין הצדדים. עם זאת, וזה העיקר - במועד חתימת הצו הראשון היה למשיבה יסוד סביר לחשד כי סולטן משמש כבעלים בפועל של הרכב, ומכאן הבקשה להוצאת הצו ימים ספורים עובר לגילוי החקירה. במישור המהותי, המשיבה הקדימה את עסקת המכירה ופעלה להוצאת צו האוסר דיספוזיציה ברכב, אשר בפועל לא מומש ביום הוצאתו.

55. כאן המקום לציין, כי בהתאם לתקנה 3(ב) לתקנות הסמים המסוכנים (סדרי דין לענין חילוט רכוש), תש"ן-1990, מי שטוען לזכות ברכוש רשאי להגיש תצהיר ובו יפרט את טענותיו לגבי הרכוש. לתצהיר יצורפו כל המסמכים התומכים בטענות הטוען לזכות, לרבות נסחי רישום ומסמכים המעידים על דרך רכישתו של הרכוש ועל התשלום בעדו. המבקש לא עשה כן, אף לא במסגרת הדיון בבקשה דנא, זולת הגשת מסמכי רכישת הרכב שקיימים גם בתיק החקירה. אשר על כן, ההכרעה בבקשה זו התבצעה על-בסיס החומר המונח בפניו בתיק (לענין תחולת תקנה 3(ב) הנ"ל על הליכי החזרת תפוס מכוח הפסד"פ, ר' בש"פ 5630/13 כוכב נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (25.8.2013); ענין אבו (עמר).

המשך התפיסה ברכב ותכליותיה

56. כפי שצוין לעיל, העסקאות הפיננסיות שביצע לכאורה סולטן בנש"פ לא דווחו כדין לרשויות המס, וכפועל יוצא הלה חשוד בעבירות בניגוד לפקודת מס הכנסה. הדגש הוא בהשמטת הכנסה בהיקפים עצומים, שהיא גם עבירת מקור בהתאם לחוק איסור הלבנת הון.

57. נזכיר כי בהתאם לסעיף 21(ב) לחוק איסור הלבנת הון, "רכושו של הנידון" הוא "כל רכוש שנמצא בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו". הגדרה זו חורגת מאמות המידה ומן הדרישות שמציבים דיני הקניין במקרקעין ובמיטלטלין, ובכך היא מרחיבה את אפשרויות החילוט גם בנוגע לרכוש אשר לנידון יש בו חזקה או שליטה, ואפילו רשום אותו הרכוש על שמו של אחר (ר' למשל ע"א 3343/05 טאהא נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (4.3.2008); ע"פ 7464/21 רוגוזניצקי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (16.12.2021)). ההגדרה הרחבה נועדה להגשים את תכליתו של חוק איסור הלבנת הון ולהבטיח כי פירות העבירה לא ייוותרו בחיקו של העבריין.

58. אגב כך יודגש, כי מלשון סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון עולה כי אפשר לחלט רכוש בשווי הרכוש שבו נעברה העבירה. חילוט מלוא סכום העבירה הוא ברירת המחדל לפי סעיף 21(א) לחוק, וחריגה מכך מחייבת נימוקים מיוחדים (ר' ע"פ 7701/17 סנדלר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (23.10.2017)). קביעה זו משליכה אף על הבקשה דנא, שכן מטרתה לשמר את מצבת הנכסים ולהבטיח חילוט עתידי אם יוגש כתב אישום כנגד סולטן והוא יורשע בו. קיים אפוא אינטרס ציבורי בהמשך תפיסת הרכב. אינטרס זה גובר, אל נכון, על זכויותיו של המבקש.

59. משקבעתי כי קיים חשד סביר לביצוע העבירות המיוחסות לסולטן במסגרת ה"ת 53877-09-24, וכן נוכח התכליות המובהקות בחילוט התפוסים - הן ההרתעתית הן הקניינית - מצאתי כי המשך ההחזקה ברכב בשלב זה, תוך השבתו בתנאי "חלופת תפיסה", היא מידתית ואף מאזנת כראוי בין השיקולים השונים.

60. לקראת סיום, מצאתי לנכון לציין כי מדובר בתיק רחב היקף, במספר לא מבוטל של חשודים ובחקירה מורכבת ומסועפת. החקירה בתיק נמצאת בעיצומה. כפי שנקבע בהחלטות בעניינם של החשודים המרכזיים בפרשה וכן בעניינם של לקוחות הנש"פ (ר' סעיפים 6-7 לעיל) - איני סבור כי בשלב זה של ההליך השתנתה נקודת האיזון, ויש מקום להשבת הרכב אשר נועד להבטיח את אפשרות החילוט העתידי בסוף ההליך, וזאת ללא כל תנאי מגביל. התוצאה

61. לאור כל המקובץ, ובהסכמת המשיבה לתנאי "חלופת תפיסה", אני מורה על שחרור הרכב וזאת בכפוף למילוי התנאים הבאים:

א. צו איסור דיספוזיציה עד תום ההליכים המשפטיים.

ב. הפקדה במזומן בסך 30% משווי הרכב, וזאת בהתאם למחירון עדכני שיופק על-ידי המשיבה נכון למועד החלטה זו.

ג. פוליסת ביטוח מקיף אשר תשועבד לטובת משטרת ישראל.

המזכירות תמציא ההחלטה לצדדים.

תיק החקירה מוחזר למבקשת באמצעות המזכירות.

זכות ערר כחוק.

ניתנה היום, א' כסלו תשפ"ה, 02 דצמבר 2024, בהעדר הצדדים.